

Zgodovina kapele San Miguel
401 Stara pot Santa Fe, Santa Fe, Novi
Meksiko 87501
www.sanmiguelchapelsantafe.org

Kapela San Miguel, eno najpomembnejših, a hkrati spregledanih nacionalnih zgodovinskih območij, je najstarejša katoliška verska zgradba v celinskih Združenih državah Amerike. Zgrajena približno v istem času, kot je bilo ustanovljeno mesto Santa, okoli leta 1610, stoji San Miguel na svojih **prvotnih temeljih** nad bivališčem pueblo Indijancev (okoli leta 1300). Nahaja se na križišču poti Old Santa Fe Trail, El Camino Real in Španske poti. Kapela je bila prvotno svetišče sv. nadangela Mihaela in je služila kot prostor katoliškega čaščenja za avtohtone Mehičane, frančiškanske misijonarje, španske konkvistadorje in avtohtone pueblo Indijance. Prvotna konstrukcija naj bi bila pravokotne oblike in sestavljena iz umazanih tal in blatne strehe.

Kapelo so najverjetneje zgradili domorodci iz province Tlaxcala (Tlas - cal -a) v Mehiki, ki so v Novo Mehiko prišli kot katoličani, španski zavezniki in naseljenci. Kapelo so zgradili zase in za španske vojake pod vodstvom frančiškanov. Kapela se nahaja v okrožju **Barrio de Analco**, kar v nautiščini pomeni »druga stran reke«. Okrožje je 2 ½ bloka južno od trga in je kraj, kjer so delali in živeli nešpanci. Cerkev je bila leta 1640 delno uničena zaradi Luisa de Rojasa, provincialnega guvernerja, ki se je sprl s cerkvenimi oblastmi.

San Miguel je bil tarča **upora Pueblo leta 1680** kot oporišče za španske zaveznike. Streha je bila zgorela, del zidov pa poškodovan. Vsi, ki so se skrivali v kapeli, so umrli. To je bil usklajen napad, ki je Špance prisilil, da so bili 12-letno izgnani vse do El Pasa. V letih 1692–1693 se je **generalni guverner Don De Vargas** prebil nazaj v Santa Fe in območje ponovno naselil za Špance. Druga obnova San Miguela je bila končana leta 1710.

Leta 1798 je župan Santa Feja, **José Antonio Ortiz**, financiral večja popravila in gradnjo čudovite oltarne pregrade Retablo (reredos), ki kaže na špansko kolonialno arhitekturo, delo »**Lagune Santero**«, anonimnega, a izjemno vplivnega umetnika, ki je v Novi Mehiki deloval med letoma 1796 in 1808. Njeni zaviti »Salomonovi stebri« na obeh straneh veljajo za prve primere v Novi Mehiki in so zelo značilni za Laguno Santero.

Leta 1848 so kapeli dodali tristopenjski zvonik, leta 1856 pa 780-funtski zvon San José.

Leta 1859 je **nadškof Lamy** ustanovil **krščanske brate La Sallian** da bi odprli **šolo za fante**. V bližini San Miguela je bila zgrajena trinadstropna stavba, danes imenovana stavba Lamy, v kateri so bili med letoma 1859 in 1968 nastanjeni študentski domovi. Tretje nadstropje zaradi požara leta 1926 ne obstaja več, stavba Lamy pa je leta 1975 dobila status zgodovinskega okrožja v nacionalnem registru. V tem obdobju je kapelo uporabljala srednja šola sv. Mihaela, ki je še vedno ponosna lastnica in skrbnica tega zgodovinskega zaklada. Leta 1872 je grozljiv vihar uničil

dve stopnji stolpa in zvon San Jose podrl na tla, zaradi česar je bil bodisi razbit na koščke bodisi razpokan. V kapeli je od leta 1895. Njegov izvor ni znan.

V letih 1887–1889 je kapela, ki je bila v celoti zgrajena iz opeke, potrebovala temeljito popravilo. Zaradi pomanjkanja sredstev in delovne sile je bila tik pred uničenjem. Vaščani so se združili in kot darilo zgradili kamnite opornike za utrditev zidov iz opeke ter streho iz katrana in gramoza, ki je nadomestila staro glineno streho. Dve leti pozneje so na severno steno dodali opornike. Krščanski bratje so dodali lesena tla tri metre nad zemeljska tla, obhajilno ograjo in velika vrata na zahodnem vhodu. **Tako se je začela stoletna tradicija podpore skupnosti, ki se še danes izvaja!**

Leta 1955 je ga. Elizabeth Boyd (kuratorka španske kolonialne umetnosti) začela z obnovo čudovitega Retabla (reredos) in odstranila pet plasti bele barve, ki je bila uporabljena za prekrivanje saj in umazanije na Retablu. Skozi okna iz pleksi stekla na tleh oltarja je zdaj mogoče videti prvotna tla iz zemlje in stopnice svetišča za obhajilno ograjo. Z georadarjem so pod cerkvijo odkrili številne ostanke hgyumaba graditeljev kapele iz leta 1610, koščke keramike pa so odkrili zakopane pod cerkvijo.

Mehičan Roman Rochas je **leta 1957 izrezljal 14 čudovitih postaj križevega pota iz borovega lesa** kot darilo v zameno za prijaznost, ki mu jo je krščanski brat izkazal med boleznijo. Druga Rochova darila so shranjena v

rezidenci bratov na srednji šoli sv. Mihaela.

Leta 2008 je srednja šola sv. Mihaela sklenila sodelovanje s partnerstvom skupnosti Cornerstones, ki ga je organiziral zaslužni direktor David K. Blackman, za ohranitev kapele San Miguel. Cornerstones je znan po ohranjanju, obnovi in vzdrževanju starih stavb iz opeke po vsej severni Novi Mehiki. Leta 2010 je bil odstranjen portlandski cementni omet, popravljena opeka in nanesen je bil zaključni sloj ometa iz opeke. Spomladi 2020 je bila z ometom iz opeke in apnenim belilom obnovljena in ohranjena še ena zunanja stena kapele. Videoposnetek tega postopka si lahko ogledate na spletni strani kapele.

Izvor **zvona San José** ni znan. Legenda in ustno izročilo pravita, da je bil zvon ulit v Španiji v spomin na krščansko zmago nad Mavri. Zvon je potoval čez ocean in skozi Mehiko, kjer ga je **señora Loretta Ortiz, županova žena**, kupila v Vera Cruzu in ga prinesla v Santa Fe. Druga legenda pravi, da je bil zvon ulit v pesek v Novi Mehiki.

Na levi steni svetišča je slika **Gospe nenehne pomoči, bizantinska ikona** iz 15. ^{stoletja}. Izvirna ikona se nahaja v cerkvi sv. Alfonza de Liquori v Rimu.

UMETNIŠKA DELA NA OLTARNEM ZASLONU - podrobnosti spodaj (od leve proti desni, od spodaj navzgor) #1-9, začeni od zgoraj, od leve proti desni. Ovali iz podkraljestva Nove Španije, 18. ^{stoletje}.

Oval #1 : Sveta Terezija Avilska/Santa Teresa

Slika št. 2: (Zgoraj na sredini) Nadangel Mihael/San Miguel (Nova Mehika, ok. 1755, restavrirano)

Zgodnje delo špansko rojenega umetnika, kartografa in državljanskega voditelja Bernarda Miere y Pacheca (1713–1785, ki ga je kapeli naročil in podaril mecen Manuel Saenz de Garvisu)

Oval št. 3 Sveta Klara Asiška/Santa Clara

(Sodobnica svetega Frančiška in soustanoviteljica frančiškanskega reda nun, klaris (Ta portret je bil prej identificiran kot portret Santa Gertrudis/Gertrude Velike iz Nemčije)

Oval št. 4: Sveti Frančišek Asiški/San Francisco

Slika št. 5 : Kristus Nazarečan/Jezus Nazarečan (Nova Španija, XIX. obnova)

Oval št. 4:

Sveti Ludvik IX., francoski kralj/San Luis Rey.

Bulto št. 7: neznani svetnik, Nova Mehika, XIX. Morda sv. Gertruda ali sv. Frančišek.

Bulto #2: Nadangel Mihael/San Miguel, Nova Španija, XVIII

Bulto #3: verjetno Saint Anthony/San Antonio ali Saint Roche (Roque). Nova Mehika, začetek XIX.

